اۋەلگى ماقساتتى ۇمتىپاي، قايراتقا قايتا ٴمنىپ، تاعى دا ساپارعا اتتانايىق

(باسى 1 ـ بەتتە)

ۇزدىكسىز العا باسۋعا نە قاجەت؟

ەسكەرتكىش سارايىنان شققان سوڭ، باس شۇجي شي جينپيڭ ٴسوزىن جالعاپ بىلاي دەدى: "سوناۋ جىلداردا توڭكەرىس اسا ماشاقاتتى بولدى، ٴتىپتى، ٴساتسىز بولۋى دا مۇمكىن ەدى، ٴبراق ادامداردىڭ جۇرەگىندەگى مۇرات ـ سەنىم وتى الدەقاشان تۇتانىپ، ماڭگى الاۋلادى، ٴسوز جوق، الدىڭعىلارى جىعىلسا، ورنىن سوڭعىلار باسىپ وتىردى، سول كەزدە تابىسقا جەتپەگەن كۇننىڭ وزىندە، كەيىن قالايدا تابىسقا جەتۋ ٴسوزسىز ەدى! بۇل مۇرات ـ سەنىم، ٴسوز جوق، بىزدە بولۋ كەرەك. بۇل وتتى ونان ارى لاۋلاتا ٴتۇسۋ كەرەك".

ەسكەرتكىش سارايىنىڭ سىرتىندعى الاڭعا كوپتەگەن جەرگىلىكتى بۇقارا جينالىپتى، كوپشىلىك قىزۋ قول شاپالاق سوعىپ، اسقاق داۋىسپەن الاقايلاپ، جاپا ـ تارماعاي باس شۇجيگە امانداستى.

شي جينپيڭ بىلاي دەدى: "ٴبىزدىڭ ۇزاق جورىقتىڭ باستالعان جەرىنە كەلۋدەگى ماقساتىمىز قىزىل ارميانىڭ سول كەزدە جورىققا اتتانعاندعى جاعدايىن سەزىنۋ. قازىر ٴبىز سوتسياليستىك وسىزا ماندانعان مەملەكەت قۇرۋدىڭ جاڭا ساپارىن باستادىق، الدىڭعىلاردىڭ ٴىزىن باسىپ، بولاشاقتا جول اشىپ، قايراتقا قايتا ٴمنىپ، تاعى دا ساپارعا اتتانۋىمىز كەرەك!".

ايىندى دا ەكپىندى سوزدەرگە تۇرعاندار ۇدەتە شاپالاق سوعىپ، الاقايلادى.

قىزمەت تەكسەرۋ بارىسىندا، باس شۇجي شي جينپيڭ مىنالاردى كوپ رەت اۋىزعا الدى: "بۇل جەر ورتالىق سوۋەتتىك رايون، قىزىل ارميا ۇزاق جورىعىنىڭ باستالعان جەرى. بۇل جولى گاننانعا كەلگەندە، مەن يۇيدۋعا توتە تارتتىم. بۇل جەرگە كەلۋدەگى ماقساتىم بۇكىل ەل حالقىنىڭ بارلىعىنا جۇڭگو كوممۇنيستىك پارتياسىنىڭ اۋەلگى ماقساتتى ۇمتىپايتىندىعىن ٴبىلدىرۋ ەدى، بۇكىل جۇڭگو حالقى دا اۋەلگى ماقساتتى ۇمتىپاۋى، ٴبىزدىڭ توڭكەرىستىك باستى ماقساتىمىزدى، توڭكەرىستىك مۇراتىمىزدى ۇمتىپاۋى، ٴبىزدىڭ توڭكەرىستىك اعا بۇنداردىمىزدى، توڭكەرىستىك قۇرباندارىدى ۇمتىپاۋى، ٴبىزدىڭ سوۋەتتىك رايونىمىزدا اۋىلداستاردى ۇمتىپاۋى كەرەك".

از عانا كۇن بۇرىن، باس شۇجي شي جينپيڭ جۇڭگو كوممۇنيستىك پارتياسى ورتالىق كوميتەتى ساياسي بيۇروسىنىڭ ٴماجلىسىن باسقارىپ اشىپ، بيىل 6 ـ ايدان باستاپ، بۇكىل پارتيادا جوعاردان تومەنگە دەيىن 2 توپقا ٴبولىپ "اۋەلگى ماقساتتى ۇمتىپاۋ، بورىشتى ەستە بەرىك ساقتاۋ" نەگىزگى تاقىرىپتىق تاربيەسىن ورىستەتۋدى ۇيعاردى.

5 ـ ايدىڭ 21 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن ورتا بولىك وڭىرلەردىڭ كورسەتۋىن بىلگەرىلەتۋ قىزمەتى اڭگىمە ٴماجلىسىن باسقارىپ اشقاندا، باس شۇجي شي جينپيڭ ارنايى تۇردە نەگىزگى تاقىرىپتىق تاربيە جوندەندە تالاپ قويدى.

ول مىنالادى باسا دارىپتەدى: قىزىل توڭكەرىستىك ٴداستۇردى جالعاستىرىپ جانە اسقاقتاتىپ، "ٴتورت تانىم"دى كۇشەيتىپ، "ٴتورت سەنىم"دى بەكەمدەپ، "ەكىنشى قورعاۋ"دى ورىندىاپ، پارتيا ورتالىق كوميتەتىنىڭ شەشىمدەرىن، ورنالاستىرۋلارىن باتىلدىقپەن ناقتى تىياناقتاندىرۋ كەرەك. بيىل نەگىزگى ساتىنىڭ اۋىرتپالىعىن جەڭىلدەتۋ جىلى، جەر ـ جەر، تاراۋلار وسىنى نەگىزگى تاقىرىپتىق تاربيەنىڭ ماڭىزدى مازمۇنى ەتىپ، فورماشىلدىقتى، تورەشىلدىكتى باتىل رەتتەپ، وڭاپ، شىنايى يگەرىپ، ناقتى ىستەيتىن ستيل قۇرىلىسىن كۇشەيتىپ، قالىڭ كادرلاردى اناعۇرلىم قىزۋ ىنتامەن ورتا بولىك وڭىرلەردىڭ كورسەتۋى ۇلى ىسىنە كىرىسۋگە جۇمىلدىرۋ كەرەك.

■ "كوممۇنيستىك پارتياعا بىلەسىسەك بولعانى، الدا ٴالى تالاي جاقسى كۇندەرمەن قاۋىشامىز"

ورتالىق قىزىل ارميانىڭ ۇزاق جورىققا اتتانۋ ەسكەرتكىشىنىڭ جانىندعى يۇيدۋ وزەنىندە بىرنەشە كىشكەنە قايىقتان جاسالعان قالقما كوپىر تۇرعان جەر سول جىلدارداى ورتالىق قىزىل ارميا اتتانعان وتكەل اۋزى ەدى.

سول جىلدارداى ورتالىق قىزىل ارميا جورىققا اتتانعان كەزدە، يۇيدۋ وزەنىنىڭ كەڭدىگى 600 نەشە مەتر، سۋى تەرەڭ، اعىنى قاتتى ەدى. قالقما كوپىر جاساۋ ٴۇشىن، يۇيدۋ حالقى ٴوز ۇيلەرىنىڭ ەسىكتەرىن، تۇسەك اعاشتارىن جۇلىپ الىپ بەرگەن، ٴبىر قاريا، ٴتىپتى، وزىنە ارناعان تابىتىنا دەيىن كوپىر سالىناتىن جەرگە اكەلگەن. بۇل ٴىستى ەستىگەن جوۋ ىنلاي جولداس تەبىرەنە: "يۇيدۋ حالقى قاندداي جاقسى، سوۋەتتىك رايون حالقى شىنىندا باۋىرمال ەكەن!"، ـ دەيدى.

بۇل تاتقانى ٴبىر تامىرلاس تەرەڭ سۇيىسپەنشىلىك ەدى.

سوۋەتتىك رايون بۇقارالىق توڭكەرىسكە قالتقىسىز ۇلەس قوسىپ، كومەك بەردى، قىزىل ارميا جاۋىنگەرلەرى باتىل سەنىم بايلاپ، قۇربان بەرۋدەن قورىقپادى، گاننان سوۋەتتىك رايونىندا ىعى ارميا مەن حالق ىستىق قاندارىمەن جانە ومىرلەرىمەن ماڭگى وشپەس قىزىل سەنىم سومدادى.

بۇل تەرەڭ سۇيىسپەنشىلىك جۇڭگو كوممۇنيستىك قىزىل گەننە اينالىپ، ۇرپاقتان ـ ۇرپاققا جالعاسىپ بۇگىنگە جەتتى.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى باس شۇجي شي جينپيڭ بايىرعى رايوندارعا، سوۋەتتىك رايوندارعا كوپ رەت بارىپ قىزمەت تەكسەرىپ، جەرگىلىكتى ورىننىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۇىن، اسىرەسە، قينىشىلىعى بار بۇقارانىڭ كەدەيلىكتەن ارىلۋ، بايۋ ماسەلەسىن ٴاردايىم نازاردا ۇستاپ كەلدى. ول بىلاي دەدى: "بايىرعى رايوندار جاپىپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعامعا جەتپەسە، اسىرەسە، بايىرعى رايوندعى كەدەيلىكتەن ارىلىپ بايىماسا، ٴبىزدىڭ ٴبىرىنشى 100 جىلدىق كۇرەس نىساناسىن جۇزەگە اسىرۋىمىز، جاپىپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۋىمىز كەرەك بولمايدى".

مەيلى قانشاما شۇعىلالى جەتىستىككە قول جەتكىزسەك تە، بايىرعى رايوندارداعى، سوۋەتتىك رايوندارداعى حالقتى ۇمتۇعا بولمايدى، حالقتىڭ مەملەكەتتىك نەگىزگى، بيىلىك جۇرگىزۋدىڭ ەڭ ۇلكەن دەمەۋشىسى ەكەندىگىن ۇمتۇعا بولمايدى.

بۇل ـــ سۋ شىققاندا قاينارىن ۇمتىپايتىن تەرەڭ سۇيىسپەنشىلىك.

كىلان اۋدانى جاۋجياۋا قىستاعى قىستاق بوينشا تۇتاستاي كوشىرىلگەن سوڭ، بۇقارانىڭ جۇمىسقا ورنالاسۋى شەشىلدى مە؟

"جينجاي اۋدانى كەدەيلىك قالپاعىن قاشان الىپ تاستايدى؟"

ورتا بولىك وڭىرلەردىڭ كورسەتۋىن بىلگەرىلەتۋ قىزمەتى اڭگىمە ماجلىسىندە، باس شۇجي شي جينپيڭ قايتا ـ قايتا ٴسوز قىستىرىپ، ورتا بولىكتەگى قاتىستى ولكەلەردەگى جاۋاپتى جولداستاردان ٴوزى قىزمەت تەكسەرىپ كەتكەن كەدەيلىكتەن ارىلۋدەگى كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ ايالى السىنىڭ جاعدايىن سۇراستىردى، جان اشىر سۇيىسپەنشىلىك ول كىسىنىڭ ٴسوز ـ ارەكەتىنەن شىعىپ تۇردى.

ورتا بولىك وڭىرلەردىڭ حالىق تۇرمىسى ساناسىنداعى ٴتۇيىندى قىزمەتتەرگە توقتالعان كەزدە، ول مىنالاردى ەرەكشە باسا دارىپتەدى: كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ شەشۋشى جەڭىسكە جەتۋدىڭ شەشۋشى كەزەڭىنە ٴوتتى. بيىل، ەندىگى جىلى 2 جىلدا جەر ـ جەر، تاراۋلار كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ قىزمەتىن بارىنەن ماڭىزدى ورىنعا قويىپ، "ەكىدەن تارىقتىرماۋ، ٴۇشتى قامتاماسىز ەتۋ"دەگى كورىنەكتى ماسەلەلەردى كۇش سالا ويداعىداي شەشىپ، بايىرعى رايون حالقىن كۇنى بۇرىن باقتىلى تۇرمىسقا كەنەلتۇ كەرەك.

يۇيدۋ اۋدانى زىشان قالاشىعى تانتوۋ قىستاعى ـــ 700 جىلدان استام تاريحقا يە گاننان شاعىن قىستاعى.

قىستاق ىشىندەگى شاعىن جولدار اعاشپەن كومكەرىلىپتى، توعاندا تۇنىق سۋ سىلدىراپ اعىپ، كولشىكتەرگە قۇيىلىپ جاتىر، اق ٴتۇستى قابىرعالارداعى قۇت ـ قۇانىشتى بىلدىرەتىن حالقتىق بوياۋلى ناقىشتار ايرىقشا جاعىمدى اسەر بەرەدى.

5 ـ ايدىڭ 20 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن باس شۇجي شي جينپيڭ وسى جەرگە كەلىپ، توڭكەرىستىك بايىرعى رايوننىڭ كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ، اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋ، دامىتۋ جاعدايى جونىندە ناقتى قىزمەت تەكسەردى.

سوۋەتتىك رايون كەزىندە، گاننان ۇل ـ قىزدارىنان ميلليونعا جۋىق ادام ارميعا، سوعىسقا قاتىناسقان، بۇل سول كەزدەگى حالقتىڭ ۇشتەن ٴبىرىن يەلەيدى، تەك اتى ـ ٴجونى بار قۇرباندارداڭ ٴوزى 100 مىڭعا جەتەدى. قىستاق تۇرعىنى سۇن گۇانفانىڭ اكەسى سول 100 مىڭ ەرجۇرەك قۇربانىنىڭ ٴبىرى.

"كۇن شۇعاى توگىلگەن بايتاق دالا، مانات تاۋلار، اعادى تۇنىق سۋلار، كوكتەم جايناپ، گۇلدەردىڭ حوش ٴىسى اڭقىپ، سايرايدى بۇلبۇل قۇستار" دەگەن بوساعالقتىڭ الدىندا تۇرىپ، باس شۇجيدىڭ كەلگەنىن كورگەن سۇن گۇانفا ۇلىن، كەلىنىن، نەمەرە ۇلىن، نەمەرە قىزىن ەرتىپ، باس شۇجيدى قۇانىشپەن ۇيىنە باستادى.

باس شۇجي الدىڭعى زالدان ارتقى اۋلاعا ٴوتىپ، اس ۇيدەن جاتىن بولمەگە بارىپ، اس ۇيدە كۇرىش، ماي بار ەكەندىگىن، تازالىق ٴۇيىنىڭ دە تاپ ـ تازا ەكەندىگىن كورىپ، ٴالسىن ـ ٴالسىن "جاقسى ەكەن" دەدى.

قورالانا وتىرعان قوناق بولمەدە، شي جينپيڭ سۇن گۇانفا وتباسىنداعىلارمەن جانە جەرگىلىكتى قالاشىق، قىستاق كادرلارىمەن اڭگىمە دۇكەن قۇردى.

باس شۇجي بىلاي دەدى: "وسى رەت جياڭشيگە سوۋەتتىك رايوندارداعى اۋىلداستارعا امانداسۋ ٴۇشىن كەلدىم، اۋىلداستاردىڭ تۇرمىسى جاقسارعان ـ جاقسارماعاندىعىن، بايىرعى رايوندارداڭ كەدەيلىك قالپاعىن دەر كەزىندە الىپ تاستاي الاتىن ـ الماي تىندىعىن بىلۋگە كەلدىم".

سۇن گۇانفا باس شۇجيگە الدىڭعى جىلدارى ايەلى اۋىرىپ، ٴبىرتالاي قارىز ارقالاپ قالعاندىعىن، قىستاقتاعىلاردىڭ كومەگىندە قازىر كەدەيلىكتەن ارىلعانىن، بىلتىر وتباسىنىڭ جالپى كىرىسى 70 نەشە مىڭ يۋانعا جەتكەنىن ايتتى. "پارتيا ورتالىق كوميتەتىنە راقىمەت، باس شۇجيگە راقىمەت، قازىر سوۋەتتىك رايوندارداعى بۇقارا جاقسى تۇرمىسقا كەنەلدى".

سۇن گۇانفانىڭ ۇلى سۇن گوحۋا: "نەشە جىلدىڭ الدىندا ايەلىم ەكەۋىمىز گۇاڭدۇڭدا جۇمىس ىستەپ، ۇيگە قاراي المادىق. قازىر جاقسى، قىستاقتا كىم فابريكاسى بار، ايەلىم ٴۇيدىڭ جانىندا جۇمىسقا ورنالاستى، كىرىس تابۋەمەن قاتار، قارتتار مەن بالالارعا دا قارايلاسا الادى"، ـ دەدى ٴسوزىن ساباقتاپ.

كوپشىلىك بىرىنەن سوڭ ٴبىرى ٴسوز كەزەگىن الىپ، باس شۇجيگە قۇانىشتى ىستەردى جەتكىزدى: تانتوۋ قىستاعىندا ارحيۋكە الىنىپ كارتچكالاندىرىلعان 109 كەدەي وتباسىنىڭ بارلىعى سوڭعى جىلدارداى كوكونىس شارۋاشىلىعىن دامىتۋعا ات سالىستى، قىستاقتا تاعى جۇمىسقا ورنالاستىرۋ بويىنشا كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ سەحى قۇرىلدى، بىلتىر جىل ايعاعىندا سۇن گۇانفانى قامتىعان 95 وتباسى كەدەيلىكتەن ارىلدى.

شي جينپيڭ كوپشىلىكتىڭ سوزىنە ٴالسىن ٴالى باسىن يزەپ ريزالىق ٴبىلدىرىپ وتىردى. ول جەر ـ جەردىڭ، تاراۋلاردىڭ كۇش ۇستىنە كۇش قوسىپ، بايىرعى رايوننىڭ دەر كەزىندە كەدەيلىكتەن ارىلىپ كەدەيلىك قالپاعىن الىپ تاستاۋىنا شىنايى كەپىلدىك ەتۋ كەرەكتىگىن باسا دارىپتەدى.

باس شۇجي سۇن گۇانفانىڭ نەمەرە ۇلى مەن قىزىن نۇسقاي، كۇلىمسىرەپ: "وسىلار ەسەيگەن كەز ٴدال ٴبىزدىڭ جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىن جۇمىس ىستەپ، ۇيگە قاراي المادىق. قازىر جاقسى، قىستاقتا كىم فابريكاسى بار، ايەلىم ٴۇيدىڭ جانىندا جۇمىسقا ورنالاستى، كىرىس تابۋەمەن قاتار، قارتتار مەن بالالارعا دا قارايلاسا الادى"، ـ دەدى ٴسوزىن ساباقتاپ.

كوپشىلىك بىرىنەن سوڭ ٴبىرى ٴسوز كەزەگىن الىپ، باس شۇجيگە قۇانىشتى ىستەردى جەتكىزدى: تانتوۋ قىستاعىندا ارحيۋكە الىنىپ كارتچكالاندىرىلعان 109 كەدەي وتباسىنىڭ بارلىعى سوڭعى جىلدارداى كوكونىس شارۋاشىلىعىن دامىتۋعا ات سالىستى، قىستاقتا تاعى جۇمىسقا ورنالاستىرۋ بويىنشا كەدەيلەردى سۇيەمەلدەۋ سەحى قۇرىلدى، بىلتىر جىل ايعاعىندا سۇن گۇانفانى قامتىعان 95 وتباسى كەدەيلىكتەن ارىلدى.

شي جينپيڭ كوپشىلىكتىڭ سوزىنە ٴالسىن ٴالى باسىن يزەپ ريزالىق ٴبىلدىرىپ وتىردى. ول جەر ـ جەردىڭ، تاراۋلاردىڭ كۇش ۇستىنە كۇش قوسىپ، بايىرعى رايوننىڭ دەر كەزىندە كەدەيلىكتەن ارىلىپ كەدەيلىك قالپاعىن الىپ تاستاۋىنا شىنايى كەپىلدىك ەتۋ كەرەكتىگىن باسا دارىپتەدى.

باس شۇجي سۇن گۇانفانىڭ نەمەرە ۇلى مەن قىزىن نۇسقاي، كۇلىمسىرەپ: "وسىلار ەسەيگەن كەز ٴدال ٴبىزدىڭ جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋىن جۇزەگە اسىراتىن ۇاقىتىمىزعا تۇرا كەلەدى، كوممۇنيستىك پارتياعا بىلەسىسەك بولعانى، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ۇلى گۇلدەنۋى، ٴسوز جوق، جۇزەگە اسادى، الدا ٴالى تالاي جاقسى كۇندەرمەن قاۋىشامىز"، ـ دەدى.

سۇن گۇانفانىڭ ۇيىنەن شققان سوڭ اۋىلداستار قىستاقتىڭ اۋزىندا جينالىپ، باس شۇجيمەن جاپا ـ تارماعاي قول السىن، كەيىرەۋلەر اسەرلەنە كوزدەرىنە جاس الدى.

"باقىت كۇرەسپەن كەلەدى ـــ" قىستاقتىڭ اۋزىندداعى قىزىلتۇعا جازىلعان وسى ٴسوز گاننانىدىقتاردىڭ جۇرەك ٴۇنىن بەينەلەپ تۇر.

گاننانىدىقتار بۇگىنگى تاماشا تۇرمىستىڭ سانسىز توڭكەرىستىك اعا بۇنداردىڭ، قۇرباندارداڭ ىستىق قاننىڭ بوداۋىمەن جانە كوپشىلىكتىڭ پارتيانىڭ باسشىلىعىندا قۇلشىنا كۇرەس جۇرگىزۋىمەن كەلگەنىن بىلەدى.

گاننانىدىقتار كەشەگى جاپالى دا شۇعىلالى كۇندەردى ۇمتىپاي، بۇگىننىڭ سەنىمىن اقتايتىن جاۋاپكەرشىلىك بولعاندا عانا، ەرتەڭگى ۇلى ارماندى ورىندىاۋعا بولاتىندىعىن ٴتىپتى بىلەدى.

تانتوۋ قىستاعىنان شققان اۋتوكولىك گاننان دالاسىندا زىمىراي جونەلدى.

اۋتوكولىك تەرەزەسىنىڭ سىرتىندا قاتار ـ قاتار جاڭا ۇيلەر، يرەلەڭدەگەن جولدار، ترشىلىك تىنىسى جالىن اتقان اتىزدار ارتقا قالىپ جاتىر... جالىندى دا ايبىندى كورىنىستەردە گاننان سوۋەتتىك رايوندىعى قالا، اۋىلداردىڭ بەت ـ بەينەسىندەگى زور وزگەرىستەر ايشقتالعان.

گاننان سياقتى ورتالىق سوۋەتتىك رايوندارداڭ گۇلدەنۋىن، دامۇىن زور كۇشپەن قولداۋ جونىندەگى قاتىستى ساياسات شعارىلعاننان بەرى، ۇلكەنىن ايتقاندا ستراتەگيالىق ورىننان، كاسىپتەردىڭ دامۇىنان، نەگىزدىڭ قۇرىلعىلاردان، كىشىسىن ايتقاندا قىستاق تۇرعىندارىنىڭ تۇرعىن ۇيلەرىنە، اۋىلداستاردىڭ اۋىز سۋىنا، بالالاردىڭ وقۋعا تۇسۋىنە دەيىن... وسى توپىراقتا تۇلعان وزگەرىستەر تاڭداي قاقتىردى ٴارى پارتيا مەن مەملەكەتتىڭ گاننان سوۋەتتىك رايوندارىنا دەگەن نىقىلاستى قامقورلىعىن ايگىلەدى.

"مەن گانجوۋعا 2008 ـ جىلى بارعانمىن. جياڭشيگە الدىڭعى رەتتە 2016 ـ جىلى كەلدىم. كەشە گانجوۋدا كاسىپورىندارىدى، اۋىل ـ قىستاقتارىدى، ورتالىق قىزىل ارميانىڭ جورىققا اتتانعان جەرىن كوردىم. جول بويى وسى جەردەگى زور وزگەرىستەردى، كادرلار مەن بۇقارانىڭ رۋحاني كۇيىنىڭ وتە جاقسى ەكەنىن سەزىندىم". ورتا بولىك وڭىرلەردىڭ كورسەتۋىن بىلگەرىلەتۋ قىزمەتى اڭگىمە ماجلىسىندە، باس شۇجي شي جينپيڭ وسى جولعى تەكسەرۋدەن العان اسەرىن وسىلاي اڭگىمەلەدى.

ول ارى قاراي بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: ورتا بولىك وڭىردە توڭكەرىستىك بايىرعى رايوندار وتەپ كوپ، بۇرىنعى ورتالىق سوۋەتتىك رايوندار جانە حۇنان ـ حۇبەي ـ جياڭشي، حۇبەي ـ حىنان ـ انحۇي، تايحاڭ قاتارلىلاردىڭ بارلىعى پارتيامىز تاريحىندعى ماڭىزدى توڭكەرىستىك بازالار... ٴبىز بايىرعى رايوندارداڭ، اسىرەسە، ورتالىق سوۋەتتىك رايوندارداڭ جەدەل دامۇىن ۇزدىكسىز كۇش سالا ىلگەرىلەتىپ، بايىرعى رايوندارداعى حالقتىڭ بۇكىل ەل حالقىمەن بىرگە جاپىپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعامعا قادام تاستاۋىنا مۇمكىندىك جاسادىق كەرەك.

■ "ورتا بولىك وڭىرلەردىڭ كورسەتۋىن تەبىنى قارقىندى، ورتا بولىك وڭىرلەردىڭ دامۇ بولاشاعى زور"

تاريحتى ەستە ساقتاۋ ۇزدىكسىز العا باسۋ ٴۇشىن. جاڭالىق اشا دامعاندا عانا، تاعى دا شۇعىلالى جەتىستىكتەرگە قول جەتكىزۋگە بولادى.

جياڭشيدى قامتىعان ورتا بولىكتەگى 6 ولكە ورتا جازىقتىڭ قوينۇىنا ورنالاسقان، 9 ولكەمەن تۇتاسادى. حۇاشيا ورگەنىەتىن جەتىلدىرگەن وسى بايىرعى جەردىڭ جاڭا داۋىردەگى جوعارى ساپالى دامۇىدىڭ ايشقتى تاراۋىن جازا الۋ ـ الماۋى جاپىپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۋ كۇرەس نىساناسىن جۇزەگە اسىرۋدا، ەلىمىزدىڭ سوتسياليستىك وسىزاماندانىدىرۋ قۇرىلىسىنىڭ جاڭا ساپارىن باستاۋدا توتەنشە كەلەلى ماڭىزعا يە.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى، شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كوميتەتى ٴوڭىردى سايكەستى دامۇتۋ ستراتەگياسىن ىسكەرىلەي اتقارىپ، ٴوڭىردىڭ كەڭىستىك قۇرىلىمى ۇزدىكسىز ساپالىلانا ٴتۇسىپ، بايلىقتى جايعاستىرۋ، دىڭ ونىمدىلىگى جاپىپاي جوعارىلاپ، ەكونوميكالىق جوعارى ساپالى دامۇىنا ەرەسەن قوزعاۋشى كۇش قوستى.

وتە ـ موتە، سوڭعى ٴبىر جىلدان استام ۋاقىتتان بەرى، باس شۇجي شي جينپيڭ حۇناندا، حۇبەيدە، شعىس سولتۇستىكتەگى 3 ولكەدە جانە بەيجيڭ، تيانجين، حەبەيلەردە ىركەس ـ تىركەس تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزدى، چاڭجياڭ ەكونوميكالىق بەلدەۋىنىڭ دامۇىن ىسكەرىلەي ىلگەرىلەتۋ جونىندەگى اڭگىمە ٴماجلىسىن، شعىس سولتۇستىكتىڭ كورسەتۋىن ىسكەرىلەي ىلگەرىلەتۋ جونىندەگى اڭگىمە ٴماجلىسىن، بەيجيڭ، تيانجين، حەبەيدىڭ سايكەستى دامۇى جونىندەگى اڭگىمە ٴماجلىسىن ىلگەرىندى ـ كەيىندى باسقارىپ اشتى ٴارى گۇاڭدۇڭ، شياڭگاڭ، اۋمىننىڭ، چاڭجياڭ اتىراۋىنىڭ دامۇىنا دەم بەردى، باتىس بولىكتى قاۋىرت اشۋدا جاڭا جاعدايدىڭ قالىپتاسۋىن ىلگەرىلەتتى، وڭىرلەردى سايكەستى دامىتۋ ستراتەگيالىسىنىڭ اناعۇرلىم بىركەلكى، اناعۇرلىم جوعارى دەڭگەيگە، اناعۇرلىم جوعارى ساپاعا قاراي قادام تاستاۋىن دەن قويا جوبالادى، تىڭعىلىقتى ىلگەرىلەتتى.

بۇل رەتتە ورتا بولىك وڭىرلەردىڭ كورسەتۋىن ىلگەرىلەتۋ ماڭىزدى تاقىرىبى باس شۇجيدىڭ قىزمەت تەكسەرۋ كۇن تارتىبىنە ەنگىزىلدى.

ورتا بولىك وڭىرلەردىڭ كورسەتۋىن ىلگەرىلەتۋ قىزمەتى اڭگىمە ماجلىسىندە، ورتا بولىكتەگى 6 ولكەنىڭ جاۋاپتى جولداستارى ۋادەلەسىپ العاندداي جاڭالىق اشا دامۇ، جاسىل دامۇ ماڭىزدى ۇستانىمىن تىلگە الدى، ال مۇنىڭ ٴوزى باس شۇجي شي جينپيڭنىڭ وسى جولعى تەكسەرۋ ـ زەرتتەۋىندەگى ماڭىزدى تۇيىندەردىڭ ٴبىرى ەدى.

گانجوۋ قالاسىنا ورنالاسقان جياڭشي جينلي يۇڭگى ىلىم ـ تەحنيكا جارنا شەكتى سەرىكتەستىگى ـــ سىرەك جەر ەلەمەنتتى قاتتى ماگنيتتى زەرتتەۋ، ٴوندىرۋ جانە ساتۋمەن اينالىساتىن كاسىپورىن، جلدىق ٴونىمى 10 مىڭ تونناعا جەتەدى. 5 ـ ايدىڭ 20 ـ كۇنى تۇستە شي جينپيڭ بەيجيڭنەن ارناۋلى ۇشاقپەن گانجوۋعا بارىپ، الدىمەن وسى كاسىپورىندا قىزمەت تەكسەردى.

كاسىپورىننىڭ كورمە زالىندا، ٴوندىرىس سەحىندا، شي جينپيڭ كاسىپورىننىڭ ىلمي زەرتتەۋ ۇسىنىلىمىن ارتتىرۋ، ىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋعا كۇش سالۋ، ەكولوگيانى قالپىنا كەلتىرۋگە ٴمان بەرۋ جاعدايىن ەگجەي ـ تەگجەيلى ۇعىستى.

كاسىپورىننىڭ جاۋاپتىسى باس شۇجيگە مىنانى ايتتى: ەلەكتر ەنەرگياسىنىڭ %60كە جۋىعى موتورعا جۇمسالادى، ال سىرەك جەر ەلەمەنتتى قاتتى ماگنيت ىستەتىلگەن موتور ٴداستۇرلى موتورعا قاراعاندا %25تەن استام ەنەرگيا ۇنەمدەيدى. ەگەر بۇكىل ەلدەگى اۋا رەتتەگىشتىڭ بارىنە سىرەك جەر ەلەمەنتتى قاتتى ماگنيت ىستەتىلگەن موتور قولدانىلسا، ٴبىر جىلدا ٴبىر سانشيا ەلەكتر ستانسيىسى تاراتقان ەلەكتر مولشەرىندەي ەلەكتردى ۇنەمەدەگە بولادى.

سىرەك جەر ەلەمەنتتىن قولدانعاندا ەنەرگيا قۇراۋدىڭ ازايتۋعا بولادى، ٴبراق سىرەك جەر ەلەمەنتتىن قازعاندا قورشاعان ورتا وڭاي بۇلىنەدى.

"ەڭ باستىسى، سۋ مەن توپىراق وڭاي زايا بولادى". كاسىپورىن جاۋاپتىسى باس شۇجيگە مىنانى ايتتى: الدىڭعى عاسىردىڭ 70 ـ ، 80 ـ جىلدارىندا، جەر بەتىنەن قىرۋار توپىراق قازۋ ٴۇشىن، جالپىلى وسىمدىكتەر ويرانداندى، بەينە تاۋدى كوشىرگەندەي، سۋ مەن توپىراقتىڭ زايا بولۋىنا، ەكولوگيالىق ورتانىڭ بۇلىنۋىنە وڭاي اپارىپ سوقتىردى. قازىر سول جەردىڭ وزىندە رۋدانى شالاۋدىڭ جاڭا تەحنولوگياسى قولدانىلادى، كەن اشۋدىڭ بارلىق بارىسىندا تاۋ قازىلمايدى، تاۋ ٴىپشىنى، جەر بەدەرى، جامىلعى وسىمدىكتەر بۇلدىرىلمەيدى، قالدىق قۇم شەعارىلمايدى، ەكولوگيالىق ورتاعا نۇقسان ازداۋ، بايلىقتان پايدالانۋ سالىستىرماسى دا اناعۇرلىم جوعارى. (جالعاسى 3 ـ بەتتە)